

Any XIV

Barcelona 14 de Febrer de 1901

LA TOMASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Estudianta molt llesta
que la reacció detesta
y estima la llibertat.
En públich no 's «manifesta»...
¡No més ho fa d' amagat!

UN POBLE QUE FA COMEDIA

O 'L CARNESTOLTAS D' ENGUANY

Aquest any lo Carnaval sembla que va a ser eminent retrospectiu.

Com que hi ha un ditxo que diu que no hi ha temps que no torni, sembla qu'hem donat en la flor de imitar las modas del any 35. Y com allavors, 'ls frares 's disfressan d' inquisidors, de omnipotents dintre de la societat actual y 'ls elements populars 's disfressan de *sans culottes*, de menjafrares, de crema-convents.

Allavors com are, 'ls que vesteixen hàbit exercian una tirania hipòcrita sobre las conciències y sota un posat auster, 's feyan sevas las fortunas de las clases elevadas y l' amiatat de las damas de alta alcurnia.

Allavors com are, lo poble que trevallava, no podia menjar.

Igual qu' are acabem de perdre las resquicias de nostre poder colonial a causa dels frares y de la reacció, acabavam allavors de despedirnos per sempre més dels prehuats territoris qu' a América possehiem, per las mateixas causas.

Y vingué un dia, lo 25 de Juliol de 1835, en que 'l poble ja fregit del parassitisme monàstich y ja cuyt dels excessos de tota mena que cometian en nom de la religió, los ministres d' un Deu de bondat y misericordia, celebrá ab grans *lluminarias* l' acabament de la llana, rostint de passada a l' ast algunes dotzenas de frares, poch amants a escapullirse.

Estem en camí d' aixó y molt més. Lo Carnestoltas primer del sigle vint, sembla decidit, fermament decidit a disfressarse de Sant Jaume de l' any 35. No mes hi faltan las *lluminarias* finals, l' *apoteosis* com si diguessim, pero per la pinta, sembla qu' aquest adijament no hi faltará en la funció de magia qu' està representantse, si 'l respectable públich segueix ab son entusiasme, en vista del éxit dels dos actes primers.

**

L' acte primer fou l' estreno d' *Electra*. Bona *exposició*. Caràcters ben determinats. *Conflicte* dramàtic ben plantejat. *Passions* perfectament definidas. *Escenas* reals y ben caldejadas. Algún defecte té no obstant lo primer acte y aixis com la setmana passada no li regatejavam mèrits al autor, aquesta setmana 'ns veyem obligats a acusarlo de poca altesa de miras.

Ha preferit ser autor de una obra dramática a ser autor de l' obra magna d' una revolució, de la que potser ne surtiria la regeneració d' Espanya.

¿Que vol dir negar lo dret de representar *Electra* en las grans capitals fins y tant que la companyia del teatro Espanyol hagi explotat en ellas la primacia d' estreno, lo dret d' expreme la taronja fins qu' hagi donat lo primer y mes sabrós suc?

L' autor d' *Electra* no podia fer aixó, si es en vri-

tat lo temperament radical que apareix en moltes de sas obras.

¶ L' autor d' *Electra* devia haver concedit franquicia, no del dret d' estreno, sinó dels drets de representació per tota Espanya. En Pérez Galdós no devia d' haver posat obstacle a representar *Electra* per tothom y per tot arreu, puig las obras del geni dehuen expropiarse com si fossin d' *utilitat pública*, majorment tractantse de n' Galdós que no ho necessita, y d' una producció que vé ab una oportunitat magnífica a tocar la fibra sensible del pais.

La obra del escriptor ha sigut si 's vol una gran obra literaria. La obra del radical, del patriota, ha sigut magristona, endeble y no resisteix l' *anàlisis*.

En una paraula; Perqué en Galdós no ha volgut, los vents que bufan per la cort no bufan ja per totas las provincias. Perqué al autor d' *Electra* no li ha donat la gana, no es a n' aquestas horas un Madrid tota Espanya en pès.

**

Lo segon acte comensa ab l' arribada del Comte a Madrid. En tot l' acte 's planteja el nus ab una forma avassalladora. *Los caràcters* son ben contornejats; las *passions* se caldejan y s' inflaman. Las *situacions* 's complican ab rapidés d' incendi. Los *cops* d' efecte son *contundents*. Las *escenas* están vigorosament dibuixadas y l' *conflicte*... d' ordre públich es d' una evidencia que fa escriuir als mateixos personatjes.

Las *decoracions* causan un efecte assombrós y la *escena* està servida ab una pompa casi... real.

L' *enredo* va cargolantse per moments y arriba a un punt que tothom 's pregunta:

—¿Qué va a passar aquí?

Es impossible preveure'ho, pero de tots modos es de creure que passarà algo molt grave.

Lo final del segon acte acaba per allà ahont acabavan las pessas del teatro clàssich; ab l' indispensable casament.

Sembla qu' aquí hauria de caure 'l teló a fi de que 'l públich pogués cridar ¿Que salga l' autor?

Pero es lo cas, que 'l casament en qüestió no resol res.

Molt al contrari. No fa més que acabar l' acte segon y donar peu a que comensi 'l tercer.

**

En lo tercer acte 's resol tot.

¿Com?

Permetinme 'l secret.

No vull dirlos si hi haurá las mateixas *lluminarias* del any 35 a l' *apoteosis*, ó si n' hi haurán d' altres.

¡Prou que vostés mateixos ho veurán!

Y quan ho hagin vist, tindrán lo dret d' exercitar lo sufragi universal dels aplausos ó dels xiulets.

Jo, que en aquesta funció hi tinch un paper merament passiu, faig com lo *galan de llansa* de la comedia.

¿Y que fa 'l galan de llansa en qüestió?

Donchs avuy per avuy: ¡apaga la llus y... seva!

RAMON BERENGUER

LA CAYGUDA!

(Confessions d' una «corrida»)

VII

(CONTINUACIÓ)

—Donchs, ¿som' hi!—vareig dirli,
y units com dos promesos
mon bras en sa cintura
y 'l seu sobre mon coll,
lo manuscrit llegirem

ahont la Emilia havia
vessat las sevas penas
y sentiments á doll.

«Mercé, ma bona amiga
—aixís l' escrit parlava—
las «confidencias» tevas

ab gust he devorat
Per ellas sé que gosas
la inestimable ditxa
de véuret ja per sempre
muller d' un home honrat.

Per fi t' arribá 'l día
que fa glatir á tantas
y 'ls fa cometre incautas
los disbarats á cents.
Per fi t' arribá l' hora

del transit á *senyora*,
com 'ls hi arriba á totas
no sent massa impacients.

De cor jo 't felicito
y 't dono mercés moltras
d' haverme per un propi
enviat la relació

d' aquella nit tant *roja*,
passada ab lo teu home...
¡Jo te 'n desitjo moltras
de consemblant coló!

¡Ab quin art sabs retroure
lo temps en que al colegi
passavam totas dugas
los jorn fantassiejant
sobres lo gran problema

ó l' atractiu misteri
que á tots los cors de verge
intriga tant y tant!

¡Dols temps de la ignocencia!...
Si jo pogués tornar' hi
y aquella edat florida

pogués ressucitar,
prometo Mercé meva,
qu' un' altra dona fora
y sols m' embarcaria
anant cap al altar.

Disculpam y perdonam;
jo vull tot explicart' ho,
com si en moments solemnes
fossis lo meu confés.

Escóltam Mercé amiga;
mas culpas vaig á dirte
y absoltme, si be 't sembla,
enviantme un tendre bés.

Deixárem Barcelona
—com sabs—jo y los meus pares.
Lo meu *papá* á Marsella
á poch sé va establir...
Jo aní fentme una dona;
t' ho dich sense alabármem
¡una superba dona
qu' á molts feya glatir!

¡Deu meu, si me 'n rondavan
de joves currutacos!...
Per tot era acullida
ab ¡ahs! d' admiració;
jo, incauta, poch proveya
que 'ls cent que 'm festejavan
noranta nou volian
la meva perdició!

Llavors fou per desgracia,
quan lo meu pare un día
—al pobre sos negocis
li anavan malament—
va ferme entrá á Teléfonos,
vaig ser telefonista
cercant fora de casa
un xich de passament.

Ignoro si aquí ocorre,
igual com á Marsella.
Alli las senyoretas
que emprenen aquest art,
se 'n senten de mil menas;
tothom ls diu la seva,
y escoltan frasses propias
per forlas sofocar.

L' un abonat 'ls tira
piropos incendiáris;
un' altre á *quema ropa*
'ls diu un xiste roig;
á lo millor sorprenen
coloquis de parellas
que 's dihuen cosas lletjas
xerrant al seu antoig.

Després, las senyoretas
qu' ocupan eixos cárrechs,
no 's recomanan massa
per l' intatxable nóm;
Sens ser unas perdudas
no son irreprotxables
y admeten certas bromas,
(si bé no de tothom).

Casadas no las volen
y aixó fa que no 's casin;
més com Naturalesa
no oblida may sos drets,
las donas de Teléfonos
podrán no ser casadas
pro en quant á ser fadrinas...
¡tampoch n' hi ha de fets!

O be tenen l' *arreglo*
que tu pots figurarte
ó be s' arreglan dugas
—encar qu' es poch freqüent—
ó be adoptan joyosas
un cert sistema mixto
que fa qu' ab *ell* ó ab *ella*
'ls marxi tot corrent

A poch de sé als Teléfonos
vaig ferme molt amiga
de dugas del meu turno,
la *Jeanne y Leonie*
era viudeta l' una
y soltereta l' altra
y prompte entre nosaltras
confiansa s' establí.

Encara que més jove,
vaig ser la confidenta
de tots sos secrets intims
y ab ellas vaig passa
la ratlla divisoria
que hi ha de la ignocencia
al art del coquetisme,
que sab tan bé enganyar.

La *Jeanne y Leonie*,
eran amigas intimas,
¡intimitats d' aquellas
que no s' amagan res!
Per ellas iniciada
també jo vaig entrarhi
é imitadora de ellas
també busqui promés...

Era un xicot molt guapo
y hereu de bona casa,
que 'm fou deu mil promesas
y cap me 'n va cumplir.
Ell fou qui va engrosarme;
refiada en ell vaig caure
del modo més ridícul,
com ara 't vaig á dir.

M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ)

LA TOMASA
ANIS DE FRARE

Un cap de nùvol....

LA TOMASA

ASPECTES DEL CARNAVAL

LA MUDA

ó embollica que fa fort

(Novela en varios capítuls, filla de molts ingenis) (1)

VIII

INDAGACIONS—INHUMANITAT

DECLARACIÓ—INGRATITUT

¿De qui era aquell segon vástago que havia de donar á llum la Muda? Dificil en extrem es contesta á tal pregunta; es feren molts treballs encaminats á descobrir á son autor, pero resultaren infructuosos; la pobre Muda no podia parlar y per lo tant era impossible que coronés l' exit tals averiguacions.

Entretant lo jutge, volia que 's complís la llei, ab tot y estar prenys, perque es lo qu' ell deya: —Seguint aixís cada cop, lo poble s' en riurá de la Justicia y la Muda semblará que s' ens estigui rifant. —Celebrá entrevistas ab las principals personalitats per lograr que s' aixequés lo patibul, sense respectá l' estat en que 's trobava y tots se li varen mostrá escandalisats devant de tal projecte retxassant energicament tal proposició; però lo jutge no 's doná per consensut y se'n aná cap á Madrid per que 's fes compli ab tot son rigor el pes de la llei, sense tenir en compte cap classe de consideració á la pobre víctima innocent que portava la Muda dintre de sas entranyas.

Si desastrosos foren per ell los treballs que ab tal objecte realisá á Barcelona, mes ho varen ser á Madrid hasta al extrem de qu' el ministre de Gracia y Justicia li va donar una forta reprimenda per la poca humanitat que mostraba y lo poch qu' honraba á la Justicia ab los seus actes.

La Muda, anava adelantant en lo seu estat y seguien sentse averiguacions sobre las visitas que havia rebut 'l calabos; los porters declararen que durant son cautiveri no havia rebut á ningú excepte al jutge per pèndreli declaració... en signos.

L' hora anava avansant... avansant... fins que un dia á las quatre de matinada se senti presa de forts dolors de part... y al cap d' un hora donava á llum, ab tota felicitat, un robust xicot que va ser l' admiració y l' assòmbro de tots los presents per la gran semblansa de la criatura ab lo jutge instructor de la causa.

||Versatilitat humanal|

Desde aquell dia, lo jutge 's convertí en defensor acèrrim de la ignocencia de la pobre Muda. Per algo existeix l' amor paternal.

ERBAC.

(Seguirá)

(1) Tots los nostres col·laboradors tenen dret á escriure un capítul (mitja plana).

CASCABELL

Han passat ja los calors,
las castanyas... passaran;
pró una pela que t'inch falsa
no la puch pas for passar.

EN PEPET.

UN ENCARRECH...

CARTA OBERTA A UN EX-MILICIA NO

Estimat amic Mateu,
impertèrrit lliberal;
T' escrich per ferte un encàrrech
una *miqueta* important.
Al moment que robis eixa
carta desclosa, te 'n vas
á trobá 'l *tocayo*, al nuvi
de la noya que tu sabs;
y després de fe 'ls saludos
propis d' un home educat,
li preguntas per son pare,
lo seus oncles, son germá,
sos cosins, sa tia y avis,
y pel lloró aquell... «camat»
que ve dúrne de la Habana,
sense costarli cap ral.

I li dirás, (si no es molestia)
que nosaltres 'nem passant
si fá ó nó fá ab los mateixos
dessitjos de... cinquanta anys.
Ab ganas de fé una truyta,
no per desitj de menjar;
tant sols per veure l' efecte
que fa un munt d' ous remenats.
Dirasli també que 's fixi
si entre mitj de tants b illants,
perlas, rubis, esmeraldas,
topacis, or y corals,
per casualitat hi troba
alguna taca de sanch...
ó llágrimas d' algun pobre
pare, qu' hagi mort de fam!
Y per ultim, 't suplico,
com á encàrrech important,
li regalis aquell trajo
y 'l morrió nacional
qu' allá... 'l comens de ta vida
política vas usar,
y avuy ja no t' enrecordas...
¡com se coneix que... *vius at!*
Ja sabs, donchs, els meus desitjos;
no puch duptar que ho farás
tractantse de una bona obra
y d' un cor com tens de sant.
Per lo prompte 't donó gracias
per endevant, y un abras
per la dida y la nyinyera;
d' aquell net teu tant *charmant*.
Crech inútil repetirte,
pots á tot hora manar
á qui espera ab candaleas
pugis altre volta dalt,
per així acabá de perdre
lo poch que 'ns queda, ab un any
y poguer fernos francesos,
xinos, moros ó alemanys.
Tot aixó invicte patrioi
t' encarrega un ciutadà
que 't desitja.. *¡tente pluma!*
Sempre teu:

ESPILL, (JEAN).

TIPOS DE CASA

Quan menos se pensa.

MONOLECH CURT

La escena, figura una saleta que dona als dormitoris; s'hi veu una cadira ab roba de una noya bona per remey, y al peu mateix una tauleta, y al mateix costat la Sra. Tuyas, viuda d'un comandant, y carregada de bona fe.

No 't trovas gaire bè filla mèva? dorm, dorm... que 'l teu mal no vol soroll... ¡quí hi pogués tornà als vint anys...!

(La nena s'adorm y la mare parla sola).

Pobreta, tant innocentona!

Desde que va comensà á pintá (!!) que vaig anar sempre á la cassalta, y deu fer tres ó més días, que la vaig trovár (sense que 'm vegés) ab un jove molt elegant; m' en vaig alegrá perquè se 'l va triar bon mosso ab un bigotet... igual que 'l del meu Geroni, que al cel sigui, ab un posat de engrescadó... ¡ay! la boca se 'm torna aigua.

Com aquell que no fa res, vaig procurar saber aquest jove qui era, y vaja, vaig quedar tota satisfeta.

Las mares, sempre pensém que un home es poch pera sa filla, per més grossa que tingui la bossa, pero la meva noya ha trovat un que més grossa no la podia tenir.

Ben educat y moral; vegin si no, com qu' es de 'ls que 'n diuhén "Lluisos."

A casa seva no 'ls hi falta res, se la passen que semblan uns senyors, cada dia no 'ls falta la carn y la gallina, la llet dia per altre, ¡ay senyor! tan que á la meva noya li convindria la llet; lo pá segons me digué la portera, cada dia per altre n' hi donan un per lo trevall de anar, ab las papeletas, á buscar tot lo que 'ls hi falta ¡cal si son una bona gent.

La meva noya, que dit sigui ab perdó, es una santa, puch ben dir que may ha trencat cap plat ni cap olla; sempre á las mevas faldillas enganxada es la enveja de tot lo vehinat (pausa).

¡Com gemega! que deurá tenir... com deya, no fa, no, com aquesta d' aquí sota que segons diuhén n' ha tingut sis ó set. Déu se una me gustan todos. Jo la vritat no 'm cuydo de res, pro sempre que l' hi trovada fent escaléta l' hi vista ab un home diferent, y quin gust, ab homenots que puden á aiguardent, ordinariots, ab brusa y espardeñas... vamos que sembla una quansevol.

Fins la herbolaria, no sé que 'm deya de uns banys de peus molt forts y que hi va havé un cert esvalot que quedá tota apallissada... vamos que la varen escalfar, y tingué que fer dos ó tres dias de llet. (pauseta).

La meva filla, gracias á Deu, sembla un colominet á punt de mata... Ab aquest dels "Lluisos," sembla que ha posat lo dit á la llaga; jo també á la seva edat no sabia res de aquest món, com ella vivia tant tranquila que semblava una majordona; un día la mare 'm va cridar:

—Mira Tuyas... en Geroni diu que 's vol casá...

—Ah... bueno.

—Diu que t'hi hi agradas...

—Ah... bueno!

—Que 's vol casá ab tú...

—Ah... bueno.. !!

—¡Semblas una faba encantada, ves... ves. Geroni

desde avuy es la teva promesa.

Aixis mateix, al peu de la lletra; y pobre Geroni, me parlava de estimar y de altres cosas que 'm feyan enrogir com un pebrot.

Aixis mateix deu fer ella... l' hi devia succehir com á mi... pobreta, quan li deu dir alguna cosa... ella deu girar los ulls en blanch y deu dir:

—¡Ah bueno!

Qu' es aixós... quin gemegá tant fort... no's trova massa be, no, veyam... no fos cosa que el melje hi tingué que veure.

(Llarga pausa).

Surt tota desconsolada, blanca com la cera, busca la mantellina y mentres se la posa, tota atrafegada diu:

¡Deu meu! pobre de mi! ¿hont aniré jo are? ¡pobra filla meva! corrém... Ah si... aquí al tombant n' hi ha una, si, la llevadora! del primé pis... ¡pero com ha caigut aquest ángel de Deu!

Aquell pillo dels «Lluisos»... aquell bréto!... Aném... ¡aném Tuyas!... apém á buscar la llevadora y Deu hi fassi més que nosaltres.

E. MOLAS.

Epitalami (1)

Quan un mortal pren esposa
en aquet mon, costum es,
regalar qui monys, qui més
als nuvis... ¡qualsevol cosa!

Jo, agafantho pe 'ls cabells,
com que tinch dolor d' ermilla,
per 'questa rahó senzilla
regalo als nuvis... ¡consells!

Véusaqüi, donchs, que ab poch rato
pensant y escribint aixó,
aquet regalo us faig jo
qu' es molt bó... y es molt barato.

Comensém: Consell primer:
tenir contenta á la dona;
anar dejorn á fer... nona
ó lo que s' hagi de fer.

Segon consell dat en vors:
La lluna de mel, com molts,
no massa llarga; que 'l dols
enfiti y fa cues. Va 'l ters.

Quan la marida alsi 'l gallo,
que l' alsi 'l marit ben alt:
¡el home ha d' anar sempre dalt
per cent mil rahons que 'm callo.

Va l' últim: tinguéu present
en vostres casats instints
que 'ls mesos van molt llatins
cuydado, donchs... y ¡aná fent!!

Are parlant un xiquet
en serio, vos tinch de di
que 'l matrimoni (per mi)
es molt bó... quan fa molt fret.

Perqué quan vé la caló,
lo casori es altra cosa:
la dona ja fa més nosa...
(Pro com més aprop milló)

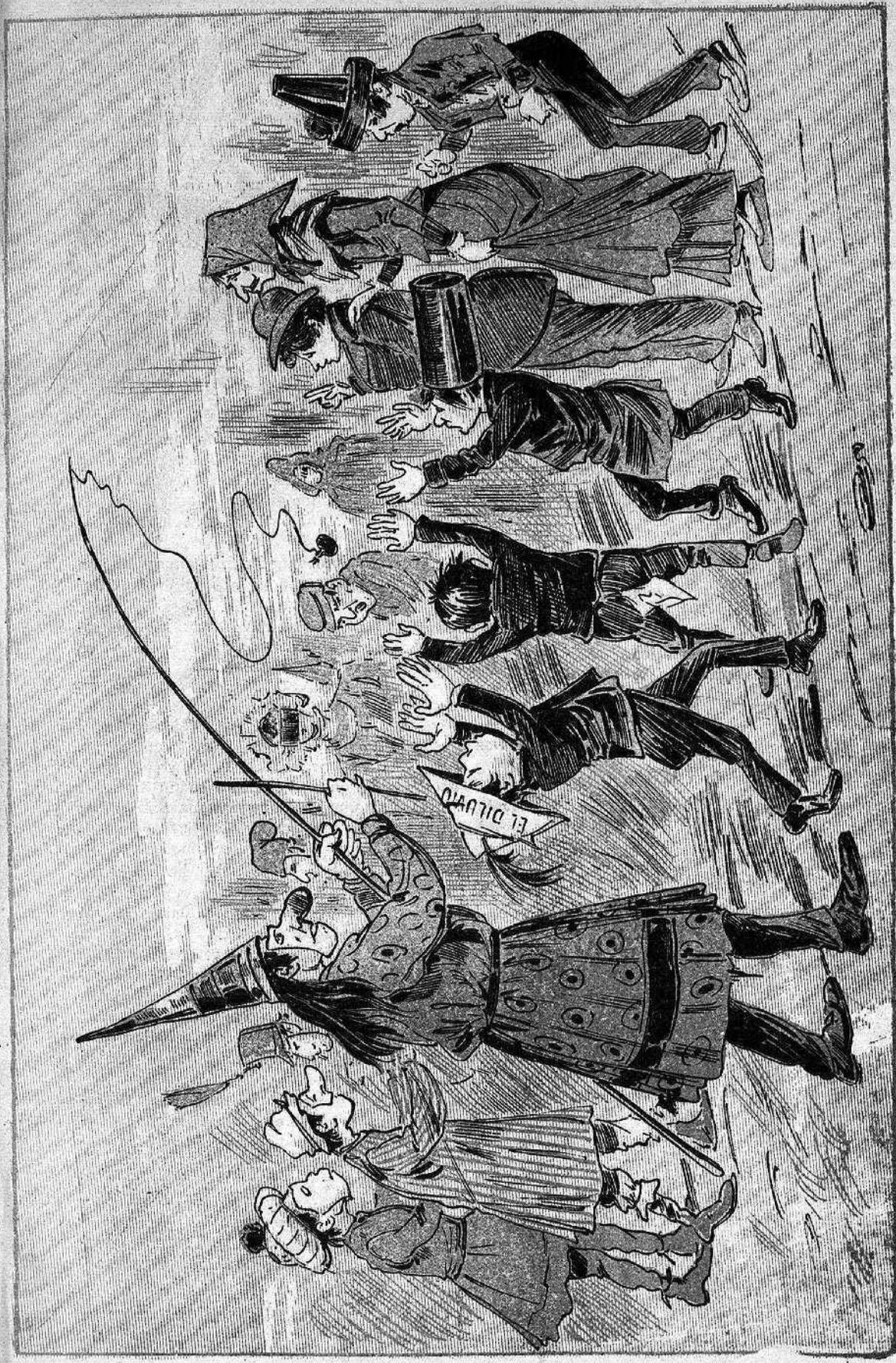
Per molts anys y sigles mil
visquéu units ben rebé
y cad' any, si es que us convé,
sumeu

PEPET DEL CARRIL.

(1) Quatre consells van y prou
á dos casadets de nou.

Alguns subdits de n' Figueras s' distingüeixen cada dia mes per la fina persuasió y delicat carinyo ab que practican las detencions, molt sovint injustificadas, dels pobres transeunts.

Niza, Paris ó Venecia,
no 's poden pas comparar
ab l' espléndit Carnestoltes
que preparém aquest any.

TEATROS

LICEO

Ab la funció del dilluns passat, se dongué fi á la temporada de ópera italiana, que per las entradas que hem vist algunas vegadas, es de creuer que haurá sigut fructifera y de bons resultats, de lo que 'ns en alegrém.

En las últimas funcions, se dongué lo benefici y despido del tenor mimat de nostre públich Sr. Bonci, que una vegada més feu gala de sa veu y envejable *fatto* al cantar lo *Spirto gentil* de *La Favorita*, y *La donna è mobile* del *Rigoletto*; *canzonetta* aquesta última, que 's vejé precisat á cantarla quatre vegadas pera acallar los aplausos del públich.

En la funció de despido, lo públich li demaná l' aria de *I Puritani* que dit tenor se prestava á cantar, pero *gracias* á la amabilitat (sic) del mtre. Mascheroni que no 's molestá en cambiar de *particella* ni volguerlo acompañar al piano, los desitjos del públich y del artista, quedaren defraudats.

Pera la temporada de Quaresma s' anuncia una série de concerts dirigits per los mtres. Nicolau y Strauss ab la cooperació del *Orfeo Catalá* que ab tanta maestria dirigeix lo mtre. Millet.

NOVETATS

Ab bon éxit s' estrená dijous passat un drama del Sr. Fola é Itúrbide, titulat *El secreto de Elena*, donant-se á conoixe un eop més dit autor com excelent poeta.

Es *El secreto de Elena* una obra de las anomenadas de alta comedia y la tessen que desarrolla es d' assumptes de amor si be ab forma bastant romántica.

Sigueren aplaudidas algunas escenas, aixis com també varijs pensaments que hi han en la obra, sent llástima que las escenas finals quedin confusas per la precipitació injustificada vista la monotonia dels dos primers actes.

En lo despenyo se hi distingiren la Srta. Delhom y lo Sr. Borrás.

La presentació escénica á la altura de las compayias de primer ordre.

S' ha estrenat, també un juguét, original de D. Pero de Maldar (molt conegut de casa seva) que sense tenir un argument nou, agrada extraordinariament per la vis cómica que hi ha y per l' acortat despenyo que hi dona lo Sr. Guitart.

Está en estudi pera estrenarse proximament, lo drama del Sr. Iglesias ab ilustracions musicals del mtre. Morera *Els primers freys*, pera lo qual han pintat dos magnificas decoracions los Srs. Moragas y Alarma.

La companyia dramática italiana de la Sra. Vitaliani donará principi en lo dia 25 del corrent mes. Saben que l' abono que s' ha obert, es ja important y en los días oscullits de moda, sumament numerós.

CATALUNYA (Eldorado)

Dos estrenos hi han hagut desde nostra última revista y son, lo primer *España en Paris* que ha sigut bastant aplaudit, gracias á la vis cómica del Sr. Pinedo, per lo que los autors l' haurian d' obsequiar ab una bona part dels drets que cobran de propietat.

Lo segon estreno ha sigut *Sandias y melones* que l' agraument dels autors hauria d' anar sobre la *claque* que es la que aplaudí á rabiar.

Be es vritat que dit aplauso extraordinari dongué

lloch á una controversia molt important, per lo que al final era difícil jutjar del efecte que fou en la concencia lo mérit intrinsech de la obra.

Nosaltres, imparcials com sempre, creyém que la *claque* s' excedí y á no haber sigut aixis, *Sandias y melones* hauria tingut un éxit no mes que regular, que es lo que realment se mereix, puig l' argument gastat en extrem, ab la seva série consabuda de *chulos y malos*, molt predilectes del Sr. Arniches (autor de la lletra) y per son origen bastant fals, no son garantía suficient de que la obra resulti de cartell.

Ademés, trobém la trama molt inferior á *La fiesta de San Anton* y á *El santo de la Isidra* del mateix autor.

De la música n' es autor lo mtre. Sr. Montero, que 'ns fa creuer que es un pseudónim y si no ho es, resulta molt company y *amich* del mtre. Chapi, pero del Chapi que hem vist devegadas que no fa res de particular.

En lo despenyo de *Sandias y melones* s' hi distingí lo Sr. Gil.

GRAN-VIA

Toñuela la golfa es lo titol de la sarsuela que s' estrená la setmana passada y que si per son argument no causá cap novetat puig es lo mateix de moltras altras obras, se feu aplaudir per sas escenas cómicas y per una *hijuela* del Sr. Güell que digué ab molt salero.

La música del mtre. Rubio acompaña molt dignament á la obra.

Sabém que hi ha en preparació varias obras que han tingut gran éxit al ser estrenadas á Madrid, entre ellas *La tia Cirila* anunciada pera avuy.

La Empresa ha recontrat á la coneguda tiple senyoreta Sanchez, que completament restablerta en sa salut, no duptém lográ nous triomfs.

TIVOLI

TEATRO LIRICH CATALÁ

Dos nous estrenos s' han efectuat ultimament y son, *Trista auboda* lletra del Sr. Folch y Torres y música del mtre. Bartoli, que en quant á la lletra es un verdader rival de la antipirina, puig ab una representació de dita obra hi ha lo suficient pera quedar ensopit per un trimestre.

Lo primer ensaig teatral del Sr. Folch, ha sigut molt poch afortunat.

De la música observarem que lo mtre. Bartoli es un gran admirador del malograt Bizet.

Nit de Nadal es l' altre estreno de referencia, quina lletra es del Sr. Jordá, que per sas mostrars de las dugas obras que ha presentat originals sevas, ha donat á compendrer que no está cridat pera lo teatro.

La música del mtre. Morera res té de particular; be es vritat que ab lo libre de *Nit de Nadal* cap musich s' hi pot inspirar.

Es de sentir que la Direcció de lo teatro Lirich Catalá, apeli á aquestas obras y ab ellas hagi lograt lo retraiment del publich que ab tant d' entusiasme l' habia favoregut en las primeras obras.

Están en estudi *El llop pastor* de Marquina y Gay; *L' Aligot* de Capdevila y Morera y *Picarot* de Mestres y Granados.

Celebrariam que de las tres, ne resultés una de verdader éxit, pera tornar á veurer aquet teatro animat com al principi.

UN CÓMICH RETIRAT.

LA TOMASA
EGOS DEL ULTIM BALL

Ahí vestida de chula
feya al ball ploure y tronar;
avuy despatxa desfilas
als pobres que 's van nairar.

—Tornant de saratí res com un
té. «Té»!... Aixó es lo que 'ls
deya als meus balladors y ningú
ho volia.

—¿Perquè será que totas
aquestas mascaretas,
me dihen tot seguit
que 'm tregui la careta?

—Hi ballat ab un home tan des-
cordat, què fins 'ls lligems de las
sabatas han seguit l' exemple.

L. Rubert
1904

Campanadas

Ja tenim altre cop la censura militar a punt de solfa.

Ab motiu de 'ls disturbis que segons veus—nosaltres 'ns guardarem ben bé d'afirmarho rotundament—han ocorregut en algunes capitals, no 's permet als periòdichs dir lo que passa.

La Capitania general s'ha apressurat a fernes' ho sapiguer, baix l'amenassa, pe'l que contravingui lo disposat per l'excelentíssim capitá general, de ser pasat per consell de guerra.

Aixís donchs, no 's sorprenguin nostres lectors de que siguem muts com las anguillas, entre las quals may s'ha conegut casta de xerraires.

La perspectiva de compareixe devant d'un tribunal compost de gent que vesteix panyo vermell y dú sabre al costat, no 'ns ha fet may goig.

Mal per mal preferiam la censura previa. Allí al menos escribint lo periòdich per partida doble ó triple en surtiam; ara ni aixó. Ara pegan sense avisar.

De manera que mentres duri aquest estat anormal tindrem present alló de què, en boca tancada no hi entran moscas.

Y de tot lo que passi pe'l món, n'estarem tan ignorants com lo sabí grech que deya;—Sols sé que no sé res.

Pero no ho dirèm per modestia com ell, sino per pura precaució.

¿Que hi ha un Caserta que 's casa?...

Donchs que 's casien nom de Deu

¿Qu' a Madrid se donan mueras?

Bueno y a nosaltres qué?

✱

Mal Carnestoltas se prepara aquest any pe'ls *marimatxos* que acostumavan a infestar en anys anteriors nostras Ramblas durant los tres dias de Carnaval.

Ademés de que l'arealde Sr. Coll y Pujol ha prohibit severament tals exhibicions baix pena de detenció, una colla de joves qu' encara tenen vergonya, formaran una especie de ronda volant y armats de látigos 's dedicaran a la cassa del *marica* ab un ensanyament que si bé no aplaudim, disculpem.

Es molt digna de ser respectada la llibertat individual. Pero com la llibertat acaba allà ahont comensa la molestia del próxim y las bromas pesadas de 'ls mascarons indecents molestan, repugnan y fan tres cosas, trobem disculpable l'actitut de 'ls joves decents.

La veritat es que per teni un Carnestoltas de bruts y degenerats, val més quedar-se ab las quatre disfressas infantils y las dugas minyonas de servey qu' encara tenen humor de llogar un *dominó* y posarse una careta al rostre.

✱

A la recepció que celebrá l'altre dia l'Ajuntament de Madrid hi assistí com es natural lo bó y millor de la *Villa y Corte*.

Aixó no obstant, lo fill d' un ex-ministre, quan tip de ballaruga considerá qu' era hora de retirar-se, buscá en vá lo seu barret de copa.

Aquest havia desaparegut com si en lloch de tractarse de gent fina y aristocrática s'hagués tractat de la *soirée de Cashmere*.

Y el fill del ex-ministre, no tingué més remey qu' entornarsen a caseta ab la clepsa descuberta, en una nit que per cert marcava l'termómetro sis graus sota zero.

Es lo que'l infelís diria;

—Al menos lo men lladre m'hagués deixat la seva *chela-ora* per atrotinada que fos!

✱

Llegeixo:

«En lo Col·legi de Sant Estanislau prop de Málaga, propietat dels pares jesuitas s'ha descubert una fàbrica de pólvora».

«A Chamartin, prop de Madrid, en un Col·legi de jesuitas sesab que hi ha una forta existencia de fusells y canons».

«A Deusto, prop de Bilbao, los pares jesuitas se sab que tenen amagats molts fusells y armament, entre el qual s'hi compta una bateria de canons perfeccionats del model més nou».

«A Granada, quan la multitut apedregava 'l convent de 'ls jesuitas, surtiren del edifici catorze tiros qu' anaren a ferir a alguns de 'ls manifestants».

Ja ho vehuen; a n'aquest pas la vida es un *soplo*! Lo que 'l poble no ha fet may per falta de medis, ho farán lo dia menos pensat las ordres monásticas...

¡Llensarse al carrer!

✱

Lo segon ball de máscaras que la distingida Societat Cervantes dongué en lo espayós teatro de Novetats, se vejé encare molt més brillantment concorregut que lo primer, de aixeridas máscaras que lluhian capritxosos trajes, com de distingidas senyoretas ab los sempre elegants vestits de societat.

Vist l'extraordinari éxit lograt y a petició de un sens fi de concurrents, la directiva de la Societat ab molt bon acort, ha determinat darne un altre en lo proxim dilluns de Carnaval, y pera major alicient del mateix, ha destinat valiosos premis a las máscaras que tant per son luxo, com per lo artistich de sos trajes, se fassin mereixedoras a distinció.

Creyém acortat lo plan de la directiva y de segurs resultats pera las casas de Lactancia y Cuna, ja que los beneficios que resultin dels balls que dona la Societat Cervantes, son pera lo sosteniment de ditas casas de beneficencia.

✱

A propòsit de balls de máscaras. Pera avuy dijous está anunciat en lo mateix teatro de Novetats l' anual que ab lo titol de *Paré at Travesti* (adorno y disfrás) se dona d' alguns anys a aquesta part y que per la importancia del mateix, resulta lo millor de la temporada.

En lo present any, sabem que la Empresa del mateix no hi ha planyut gastos de cap classe, per lo que l'escenari quedará convertit en un precios jardí adornat ab palmeras y grans parterres il·luminats ab llum eléctrica, sent la decoració total de la sala, completament nova, figurant entre los adornos la historia del pentinat en las senyoras desde lo sigle XIV hasta lo present; lo teatro estará il·luminat per 1500 lámparas incandescentes; columnas, barandillas y resto será completament nou y exprofes pera aquest ball extraordinari.

Ab dir que la direcció del decorat ha anat a cárrech dels Srs. Aurigemma, Oliva y Chia, creyém, que queda fet lo millor elogi.

✱

També preparan los seus balls de máscaras las colonias francesas é italiana que en important número resideixen en nostra ciutat, habentlos destinat en lo gran teatro del Liceo en los dias 16 y 19 respectivament.

Com que los productes que resultin dels mateixos, son pera las escuelas gratuïtas que sostenen, es de esperar que com en anteriors anys, serán los balls de la temporada y per tant de fructífers resultats, ja que 'ls simpáticos hostes, se fan mereixedors per nosaltres de tota distinció.

✱

'S calcula qu' á la boda de la primposa hi assistiran entre liberals y conservadors uns qua anta ex-ministres.

Supo:ant que cada ministeri 's compongui de vuyt membres, resulta que en un moment de apuro podria la Reyna formar la friolera de cinch ministeris, sense acudir á gent nova.

¡Y luego que vagin dient que aqui no tenim homes de gòbern!

Aixó sí; caldria mirarlos las unglas, perquè á son pas pe'l ministeri s' haurán format aquellas quaranta fortunes.

¡Deixinse de quaranta formiguetas!

Ha mort l' insigne poeta Campoamor, l' autor de las Doloras, l' home que ha fet brillar més lo nom d' Espanya en lo camp de la poesia durant lo present sigle.

Son nòm será immortal com sas obras y aquestas pesi á las transformacions de la moda y á la versatilitat de 'ls gustos per lo originals, inspiradas y senzillas tenon assegurada la estimació de la posteritat.

¡Descansi en pau, lo gran Campoamor!

Totas las nacións de Europa y América prenen precaucions contra la irrupció fraresca que las amenassa, en virtut de la expulsio de las ordres religioses francesas.

En tots los paissos, las precaucions las prenen los gòberns convensuts de que oposantse á la entrada de 'ls monagos treballan pera 'l bé del país.

Aqui no té mes remey que pèndrelas el mateix poble en la forma que tots sabém. Lo que no sabém es si surtirán lo degut efecte.

CORRESPONDENCIA

Juny. Dispensi, no van.—Homedes. Lo quènto será històrich, pero es més vell que l' anar á peu.—E. Lo vers es molt desigual.—Papell. Las dos curtas s'erveixen; no aixis la larga.—J. Gorina. Va bé.—S. Brugués. Excepto una massa l'orúa y un'altra (la traducció) massa coneguda, lo demés va y agra hint.—Redembach. Servirá «La dona y lo rellejo»

DISFRESSAS DE TOT L' ANY

El jove aquell que festeja á una noya de molts rals, y estant bó, de tots els mals ficticiament se rodeja, si per satisfor sa enveja, ab un trist grapadet d' or li declara un fals amor cosa que á n' ella l' halaga, ben vist queda qu' aquet plaga porta disfressat el cor.

El carboné humil y honrat, que 'l veureu tranquil y alegre treballar igual qu' un negre per lo molt enmascarat; que no 's queixa 'l desdixat si impulsat per sa planeta, no pot dur la cara nota anant sempre fet un fàstich, aquest pobre té per cástich, lo portar tot l' any «caveta».

Aquell pobre desdixat que la caritat implora, que 'l veureu sempre, á tot' hora

plé de llántias y estripat, qui li dona un trist calsat, qui uns mitjons ó un'altra pessa, qui un sombrero que 's confessa al veurers mal y estantis, lo cert es que l' infelis tot l' any sembla una disfressa.

Tots aquets estaquirones «adornats» ab sabre y casco, que sols fá de veurels «asco» arrastrantse pe 'ls cantons, que cuant tips ja de fer sons se posan sota un fanal esperant drets com un pal, qu' algú 'ls atipi de «bessas» tots aquestos son disfressas de «senyor municipal».

La «pollita» aristocrática que s' esmera en parlar fi, y diu: «buenas, merci, oui», per resultar mes simpática sent aixis que 's fa antipática, ab son parlar refinat, deixa clarament provat que á casa, á fora ó en viatge,

UNA DISFRESSA

—¡Ay noy quins apuros! estich marojat, aquest any tant prompte que ve 'l Carnaval y no sé quin trajo m' hauré de posar.
—M sembla mentida que sigas tant crach...
—Be, deixat de cuentos y digam si 't plau, quin trajo te sembla propi dels meus anys.
—El trajo que trobo més adequat, es bonich, molt serio y fa per tot l' any.
—De qu' es donchs; explicam...
—T' ho vaig á explicar; Es trajo d' artista, de cómic tronat, de literat cursi ó be de pedant y de tantas cosas totas, de un plegat, que á mi, creu, t' ho juro, tres cosas 'm fan
—Be vaja, donchs, digas y com s' ha d' anar?
—Has de fumá ab pipa, du 'ls cabells ben llarchs, un barret curt d' alas de gairell posat, caminar ab pausa duhent alt el cap... y tenint en compte algun més de all, que sobre 'l terreno podrás observar, ja tens la disfressa que fa per tot l' any.
¡Ja ets un modernista pe 'ls quatre costats! ¡Més que 'l gran Morera < 'l nocturno Gual!

B. RAMENTOL.

acostuma á usá 'l llenguatge completament disfressat.

M. CARBÓ D' ALSINA.

D' ACTUALITAT

Cada any, alé 'l Carnaval, las noyas de la Bisbal, Londres, Paris, Barcelona y totas en general, se gastan un dineral per imitar á la mona. (1)

Y lluheixen rics vestits de cintas molt ben guarnits que fan exclamá á qui veu tan luxu y tanta elegancia: «Ja 's coneix que l' ignorancia impera per tot arréu!»

Perqué diguem la vritat, tant dineral mal-gastat, á qué treu nas, á qué vé, si passats aquets tres dias també fan mil ximpleries passejantse pel carré?

F. CARRERAS P.

(1) Per allo «que vestida de seda=mona se queda»

POT-POURRI D' AGTUALITAT

RESTAURANT

— Sis botellas porto al cós
— Quin Carnaval més famós!

— Molts walsos y polkas
y molt esbroncear;
més no tinc fins are
qui 'm pagui 'l sopar.

— Sols bastó y molt de bastó
li cal á la plebe inculta
als homes com jo, d' arraigo,
'ls fa molt fastich la xusma.

Entre 'l Carnestoltas y las manifesta-
cions, está vist; no passa un alma que
tingui una pesseta per deixar.